

УДК 355.318(091)=(162.3)+94:355.3(477.8)УГА

ЧЕХИ У ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАННЯХ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ

Євгеній ТОПІНКА

Товариство “Ческа беседа” у Львові
пл. Ринок, 16, Львів, 79000

Ця праця є першою спробою дослідження участі чехів в українських визвольних змаганнях. Подані біографічні дані офіцерів-чехів В.Льобковіца, К.Долежала, Ф.Тінкля, А.Віметаля, які, займаючи високі командні посади в Українській Галицькій Армії, суттєво вплинули на перебіг воєнних дій (бої під Львовом, Вовчухівська офензива, Чортківський прорив, здобуття Києва та ін.).

Ключові слова: чехи, Чехія, Моравія, Сілезія, Українські Січові Стрільці, ЗУНР, Українська Галицька Армія.

У багатомісячній історії українсько-чеських відносин маловідомою залишається одна з найважливіших її сторінок – участь чехів в українських визвольних змаганнях, зокрема в формуваннях Українських Січових Стрільців (УСС) та Української Галицької Армії (УГА). Ще зовсім недавно тема УСС та УГА перебувала під суворою забороною, а документи і книги, що стосувались її, були знищені або вивезені за межі України. Не претендуючи на повноту охоплення матеріалу (сподіваємось, що прийде час і на це), наведемо хоча б деякі з імен чехів, які тяжкі воєнні труди свої, здоров'я, а часто і саме життя поклали на вітар української Свободи. Прагнучи вибороти незалежність своєму народу, чехи з розумінням ставилися до національних устремлінь інших народів Австро-Угорщини і, звичайно ж, українського.

Символічно, що фактично першим (одночасно з Михайлом Галушинським) командиром легіону УСС був, хоча і короткочасно, австрійський полковник кінноти чех Молік, який пізніше ще деякий час відповідав за вишкіл стрільців¹. На жаль, жодне з переглянутих українських джерел не вказує ім'я цього офіцера. За даними Інституту історії Армії Чеської республіки (Historický ústav Armády České republiky v Praze) у Першій світовій війні брали участь два австрійські полковники з таким прізвищем – Молік Гінек Ігнац та Молік Індржіх (нім. Генріх). Оскільки перший з них був артилеристом то, ймовірно, командиром легіону був саме **Індржіх Молік** (Jindřich Molík)*, 1860 р. народження, подальша доля якого невідома. Не менше символічним є також факт, що й останнім командиром легіону УСС (після Антона Вариводи) був чех, уродженець

¹ Крип'якевич І., Гнатевич Б., Стефанів З. та ін. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.). Львів, 1992. С.300.

* Чеські імена та прізвища конкретних осіб подаються у вигляді, в якому вони подані у відповідних українських джерелах. У випадках багатоваріантності автор намагався використати варіант, який засобами української мовної графіки найближче передає звучання цих прізвищ у чеській мові. З метою уникнення різночитань імена та прізвища чехів подано також чеською мовою.

м.Брно підполковник Франц Кікаль (František Kikal), переведений на цю посаду в грудні 1916 р. з 24-го Коломийського кінного полку. Стрільці характеризували його як вимогливого, дбайливого, людяного командира, який з розумінням ставився до національних почуттів стрільців.

Під час боїв у Карпатах лікарем першого куреня УСС (після Івана Рихла) працював чех **Отакар Кралік (Otakar Králík)**², а командиром 1-го відділу Вишколу УСС у Свистильниках на межі 1915–1916 рр. був **Індржіх Ванічек (Jindřich Vaníček)**³. Служили чехи і рядовими стрільцями. Це уродженці Моравії **Антон Кнопп (Antonín Knopp)**, **Антон Млчак (Antonín Mlčák)**⁴, **Адольф Чермак (Adolf Čermák)**⁵ (поранений під Потуторами) та ін.

Якщо до лав УСС чехи (це стосується насамперед офіцерів) потрапляли за наказами австрійського командування, то до УГА вони вступали добровільно. Цьому, безперечно, сприяло і те, що між новоутвореними Польщею і Чехословаччиною виникли територіальні непорозуміння, які в січні 1919 р. призвели до збройного конфлікту. Особливо велике значення для УГА мала праця офіцерів-чехів з організації роботи штабів різних рівнів, де найбільш гостро відчувався брак фахівців-українців. Були чехи і серед командирів армійських груп, корпусів, бригад та полків УГА.

Отаман (майор) УГА **Вільгельм Льобковіц (Vilém Lobkowicz)** народився в 1893 р. в м.Фрідек (тепер Фрідек-Містек в Північній Моравії)⁶. Закінчив військову академію. Під час Першої світової війни був начальником оперативного штабу 18-го австрійського корпусу. Кавалер багатьох бойових нагород. Володів чеською, німецькою, українською, польською та французькою мовами⁷. Характеризувався як “здібний генштабіст”⁸. Після розпаду Австро-Угорщини зголосився до УГА, де в ранзі сотника (звання отамана В.Льобковіцу присвоєно постановою Диктатора від 12 червня 1919 р.)⁹ був начальником оперативного штабу при Начальній команді, де фактично виконував усю роботу за тодішнього безініціативного і бездарного начальника генеральної булави, полковника Карла Штіпіц-Тернови, хорвата, байдужої до української справи людини¹⁰. Потім В.Льобковіц очолював штаб III Галицького корпусу, розробив разом із отаманом Льонером план однієї з найславніших операцій УГА, відомої під назвою “Чортківський прорив”¹¹. В.Льобковіц був також начальником штабу армійської групи генерала Антона Кравса, яка 30 серпня 1919 р. звільнила Київ від більшовиків¹². Пізніше інтернований поляками¹³. Втік з табору в Тухолі (Польща) до Ліберця (Чехія), де написав працю “Похід на Київ”¹⁴. У 1921 р. виїхав на роботу до УРСР, де нібито пропав безвісті¹⁵. І лише недавно вдалось з’ясувати, що В.Льобковіц

² *Думін Осип*. Історія Легіону Українських Січових Стрільців 1914–1918. Львів, 1936. С.285.

³ Там само. С.299.

⁴ Українські Січові Стрільці. Львів, 1935. С.146.

⁵ *Думін Осип*. Історія Легіону Українських Січових Стрільців 1914–1918. С.363.

⁶ Бутовський полігон 1937–1938. Книга жертв політичних репресій. Кн.2. Москва, 1998. С.202.

⁷ Українська Галицька Армія: матеріали до історії. Т.2. Вінніпег, 1960. С.156.

⁸ *Шанковський Лев*. Українська Галицька Армія. Воєнно-історична студія. Видав хорунжий УСС Дмитро Микитюк. Вінніпег, 1974. С.82.

⁹ Українська Галицька Армія. С.345.

¹⁰ *Шанковський Лев*. Українська Галицька Армія. С.82.

¹¹ *Ген. Омелянович-Павленко старший*. Українсько-польська війна 1918–1919. Прага, 1929. С.70.

¹² Українська Галицька Армія. С.238.

¹³ Список старшин, які 08.05.1920. прибули до Львова і знаходяться в таборі на Ялівці // Громадська думка. 1920. 14 травня. Ч.112. С.3–4; Список полонених у Тухолі на Поморю // Громадська думка. 1920. 19 червня. Ч.142. С.3.

¹⁴ Центральний державний історичний архів України у Львові (Далі – ЦДІА України у Львові). Ф.309. Оп.1. Спр.1567. Арк.1–104.

¹⁵ Українська Галицька Армія. Т.2. С.156.

викладав тактику у військовій школі “Выстрел” у Москві. В 1937 р. був заарештований і 5 лютого розстріляний на Бутовському полігоні під Москвою. Реабілітований у 1960 р.¹⁶ Необхідно зазначити, що різні джерела розходяться в питанні про національну приналежність отамана Вільгельма Льобковіца. Одні вважають його німцем¹⁷, другі – чехом¹⁸. На користь його чеського походження свідчать: а) місце народження, б) знання В.Льобковіцем чеської мови, в) наявність В.Льобковіца в списку офіцерів-чехів колишньої австро-угорської армії¹⁹, г) приналежність Льобковіців до старовинного чеського шляхетського роду²⁰, один із представників якого, Льобковіц Лонгін, був, до речі, у 1832–1836 рр. губернатором Галичини²¹.

Карло Долежалъ (Karel Doležal) народився 1883 р. в с. Лгота під Ліпчанами поблизу м.Градец Кралове в Чехії²². У званні отамана УГА був начальником штабу III корпусу, автором операції “Вовчухівська офензива”²³, згодом підполковником Генштабу (звання було присвоєно постановою Диктатора від 17 червня 1919 р.)²⁴, начальником Військової Канцелярії Диктатора ЗУНР²⁵. Пізніше офіцер генштабу Чехословацької армії. Помер у 1924 р. в м. Кладно в Чехії²⁶. Генерал Омелянович-Павленко (тодішній Начальний вождь УГА) у зв’язку з призначенням К.Долежалъ начальником II корпусу писав: “Тому його (командира III корпусу полковника Г.Коссака. – С.Т.) підсилено солідною силою полк. Ген. Штабу Долежалем, який визначався тактовністю, спокоєм, розважливістю, методичністю та тривкою технікою, чого саме полковникові Г.Коссакові бракувало”²⁷. Генерал-хорунжий військ УНР Ю.Тютюнник так характеризував позицію К.Долежалъ в найскрутніший для УГА час (листопад 1919 р.): “Зі штабних старшин найбільшу твердість і далекозорість виявив п.Долежалъ. Він один говорив, що наші армії можуть продержатися, поки Червоні Росіяне почнуть гнати Білих на Південь”²⁸.

Капітан 24-го Коломийського полку австрійської армії **Франц Тінкль (František Tinkl)** народився в 1879 р. в Лінгартіцях, Моравія²⁹. В УГА з дня її створення як отаман, а пізніше (з 14 червня 1919 р.) – підполковник³⁰. У боях під Львовом командував групою “Старе Село” (в складі Осадного корпусу), яка утримувала дванадцятикілометровий (від Сокільник до Чортової Скали) відрізок фронту³¹. Пізніше “залізний командир” 2-ї Коломийської бригади³². За уміле керівництво частинами і особисту відвагу та самопожертвування неодноразово відзначався в наказах командування.

¹⁶ Бутовский полигон 1937–1938. Книга жертв политических репрессий. С.202

¹⁷ Якимович Б. Розширений іменний покажчик // Крип’якевич І., Гнатевич Б., Стефанів З. та ін. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.). Львів, 1992. С.620.

¹⁸ Українська Галицька Армія. Т.2. 156.

¹⁹ ЦДА України у Львові. Ф.780. Оп.4. Спр.267. Арк.41.

²⁰ Československý biografický slovník. Praha, 1992. S.411–412; Wurzbach Constant. Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich. T.15. Wien, 1866. S.307–349.

²¹ Wielka encyklopedia powszechna. T.6. Warszawa, 1965. S.575.

²² За даними Historického ústavu Armády České republiky v Praze.

²³ Шанковський Лев. Українська Галицька Армія. С.126.

²⁴ Українська Галицька Армія. Т.2. С.146.

²⁵ Шанковський Лев. Українська Галицька Армія. С.70.

²⁶ За даними Historického ústavu Armády České republiky v Praze.

²⁷ Ген. Омелянович-Павленко старший. Українсько-польська війна 1918–1919. С.29. (тут і надалі в цитатах збережено стиль і правопис оригіналів).

²⁸ Тютюнник Юрко. Зимовий похід 1919–1920 рр. Ч.1. Коломия–Київ, 1923. С.11.

²⁹ За даними Historického ústavu Armády České republiky v Praze.

³⁰ Українська Галицька Армія. Т.2. С.346.

³¹ Шанковський Лев. Українська Галицька Армія. С.51.

³² Яворівський Євген. Антон Виметаль // Календар Червоної калини на 1922 рік. Жовква, 1922. С.115.

Зокрема, наказі, підписаному тодішнім командиром Осадного корпусу Мироном Тарнавським у, зазначалося: “Неоцінними героями показалися команданти бригад: підполковник Вольф (німець, уродженець м. Проштейов, Моравія. – *С.Т.*), а передовсім отаман Тінкль, які своїми грудьми відбивали ворога при наступах і протинаступах. *Присвята для нашої справи у них така велика, що ми всі клонимо голови перед цими найновішими героями нашої історії*”³³ (Тут і далі курсив мій. – *С.Т.*). Командуючий Галицькою Армією отаман Омелянович-Павленко підписав такий наказ: “... Отаманови Францови Тінкелеви, командантові Коломийської Бригади, висказую за примірну та повну пожертвування діяльність як командантові в останніх боях іменем заступленої в Армії частини Українського народу мою найщирішу подяку та признання”³⁴. А ось телеграма уряду ЗУНР: “До підполковника Арнольда Вольфа і отамана Франца Тінкеля. В кровавих боях за свободу поневоленого від віків народу *Ви стали в першій ряди борців і власні груди наставляєте за святе діло справедливості. Ви хоч донедавна чужинці – відчули біль нашого народу, його кривду, а любов правди получила вас з найліпшими його синами. Український Нарід складає Вам свою щирю подяку і записує Ваші імена золотими буквами у своїй історії.* За Ряду Державних Секретарів: д-р Сидір Голубович, отаман Петро Бубела”³⁵. Потім Ф.Тінкль служив у Чехословацькій армії. Помер 30 грудня 1925 р. в м. Кошіце, Словаччина³⁶.

Сотник, пізніше отаман УГА **Франц Рімаль (František Rimal)** у 1919 р. був командиром старшинської школи в Коломиї³⁷, випускники якої характеризували його як “великого приятеля українського народу, який приступними і ясними викладами старався виціпити незламний патріотизм і гарячу любов до української держави”³⁸. Про ставлення Ф.Рімаля до української справи дає уявлення промова, з якою він виступив перед випускниками Школи: “Ви, молоді українські вояки, закінчили з успіхом свою науку і вишкіл, як підстаршини і хорунжі молоді Української Армії підете на фронт боротьби за свою Батьківщину. Будьте відважні і твердо бороніть свою рідну землю від ворогів так, як боронили колись ваші козацькі предки. *Але не тільки фронт мусить мати вишколених та ідейних борців за волю: теж і поза фронтом мусить хтось втримати порядок, карність і дисципліну та привернути пошану до армії.* Дуже прикро, коли українські стрільці і підстаршини і фронтові старшини боронять Відчизну і свободу народу, а за їх плечима в запіллі ворог безкарно розліплює орли по своїх вікнах, його молодь регочеться по місцях і ігнорує владу і висміює українське військо. *Коли таке діється у вас і далі буде діятися, то не будете мати ніякої України.* Поляки насмілилися два рази секретно зайти до моєї квартири і мені пропонували перейти до них на службу. Я їх пропозиції з обуренням відкинув, *бо я прирік служити вашому народові*, якого синів я ще за Австрії подивляв не лише за їх безмежну скромність, а також за їх велику хоробрість і героїзм. Нехай Бог наділить Вашу команду воєнною мудрістю і дасть вашому народові закріпити державну незалежність”³⁹. Промова, проголошена отаманом УГА Ф.Рімалем 80 років тому, і сьогодні звучить актуально. На жаль, будь-яких інших біографічних даних про Ф.Рімаля відшукати поки що не вдалось.

³³ Українська Галицька Армія. Т.2. С.344.

³⁴ Стрілець. 1919. 18 травня. Ч.33. С.2.

³⁵ Українська Галицька Армія. Т.2. С.344.

³⁶ За даними Historického ústavu Armády České republiky v Praze.

³⁷ Шанковський Лев. Українська Галицька Армія. С.297.

³⁸ Федорів Петро. Старшинська школа піхоти УГА в Коломиї // Українська Галицька Армія: матеріали до історії. Т.3. Вінніпег, 1966. С.147.

³⁹ Там само.

Капітан австро-угорської армії **Антон Віметаль (Antonín Vymětal)** тривалий час служив в 77-му пішому полку в Самборі. Зразу ж після проголошення ЗУНР зголосився до УГА, де в ранзі сотника (отаманом був іменований 1 березня 1919 р.) командував Самбірською Військовою Окружною Командою⁴⁰. «Був чехом по-нації – а таким Українцем-самостійником, що мало таких самостійників серед нас самих. Від першого моменту нашого змагання станув відразу на чолі борців за волю України. Перебув на фронті Галицьку кампанію (під кінець як командант XVII бригади). За Збручем – командант II Коломийської бригади. Це був жовнір першої кляси»⁴¹. У боях за Київ отаман А.Віметаль командував Південною групою (2-га Коломийська та 8-ма Самбірська бригади)⁴², яка здобула Калинівку, Дмитрівку, Голендри (чеське село на Вінниччині), Фастів, Васильків, і першою ввійшла в Київ⁴³. А.Віметаль разом із сотником Тавчером був спостерігачем від УГА при штабі Добровольчої армії за виконанням умов перемир'я, підписаного генералами Кравсом та Бредовим⁴⁴. Отаман А.Віметаль сповна розділив тяжку долю багатьох вояків УГА – помер від тифу 1 (за іншими джерелами 2)⁴⁵ лютого 1920 р. на станції Веселий Кут на Херсонщині⁴⁶.

Від тифу помер 20 лютого 1920 р. в Балті уродженець Моравії підпоручник вишколу I корпусу УГА **Ервін Мірш (Ervin Mirš)**⁴⁷. Подібна доля спіткала і командира 8-го гарматного полку 8-ї бригади УГА сотника **Омеляна Бранднера (Emil Brandner)**⁴⁸ з Опави (Сілезія), який помер 30 грудня в с.Краснім на Вінниччині⁴⁹. В списках інтернованих поляками вояків УГА⁵⁰ знаходимо прізвище однофамільця (можливо, брата) Омеляна Бранднера, також артилериста, командира 11-го гарматного полку 11-ї бригади УГА сотника **Карла Бранднера (Karel Brandner)**⁵¹.

Були представлені чехи і в жандармерії ЗУНР. Так, командантом жандармерії в Самборі з 1 листопада 1918 р. був призначений майор (пізніше підполковник) **Шебеста (Šebesta)**⁵². А ось повідомлення про зміну влади в м.Долина: «2 листопада усталена українська влада. Жандармерія в наших руках. Командант Калер, чех, українській справі прихильний»⁵³. Командант самбірської жандармерії – десятник **Беніамін Калер (Benjamin Kaler)** – 22 грудня 1918 р. був іменований четарем⁵⁴.

Заслуговує на добру згадку командир 19-го полку крайової оборони (Landwehr) у Львові підполковник **Ян Оплеталь (Jan Opletal)** (народився 1863 р. в Богуновіцах, Моравія)⁵⁵, який в ніч на 1 листопада 1918 р., незважаючи на рішучий спротив чергового офіцера-поляка, сприяв розброєнню полку представниками Української Генеральної Команди⁵⁶.

Начальником канцелярії старшинської школи XI корпусу австрійської армії в Камінці Струмівій був у 1918 р. чех з Оломоуца штабс-фельдфебель **Квапіль**

⁴⁰ Українська Галицька Армія. Т.2. С.312.

⁴¹ Яворівський Євген. Антон Віметаль. С.114–115.

⁴² ЦДІА України у Львові. Ф.309. Оп.1. Спр.1567. Арк. 49, 59, 66.

⁴³ Яворівський Євген. Антон Віметаль. С.116.

⁴⁴ Українська Галицька Армія. С.192.

⁴⁵ Жалібна книга. Поіменний список поляглих членів УГА у визвольній війні. Вип.ІІ. Жовква, [без дати]. С.3.

⁴⁶ Яворівський Євген. Антон Віметаль. С.115.

⁴⁷ Жалібна книга. С.13.

⁴⁸ Лев Шанковський. Українська Галицька Армія. С.224.

⁴⁹ Жалібна книга. С.2.

⁵⁰ Список старшин, які 08.05.1920 прибули до Львова і знаходяться в таборі на Ялівці // Громадська думка. 1920. 14 травня. Ч.112. С.3.

⁵¹ Лев Шанковський. Українська Галицька Армія. С.226

⁵² Українська Галицька Армія. Т.2. С.312.

⁵³ Державний архів Львівської області. Ф. 257. Оп.1. Спр.23. Арк.13.

⁵⁴ Українська Галицька Армія. Т.2. С.312.

⁵⁵ За даними Historického ústavu Armády České republiky v Praze.

⁵⁶ Михайлів Володимир. Як ми роззброїли вояків у касарні 19 п.п. у Львові під час листопадового зриву // Михайло Гуцуляк. 1-й листопад 1918 року на західних землях України. Київ, 1993. С.217–220.

(Квапіл) – абсолютно прихильна до української справи людина. Він допоміг скласти список українських однорічних добровольців школи, готових виконати накази Центрального Військового комітету у Львові, інформував таємний український штаб школи про секретні накази австрійського командування, передавав вісті і накази Комітету. За декілька днів до Листопадового зриву Квапіл призначив черговими по школі старшин тільки української національності, а 31 жовтня 1918 р. передав членам українського штабу школи умовний сигнал Центрального Військового комітету про виступ поівночі 1 листопада. Скориставшись відсутністю начальника школи та його заступника, Квапіл передав українцям всі бланки та печатки, а сам, за спогадами учасника тих подій Юліана Рабія, через декілька днів виїхав з дружиною до Чехії⁵⁷. Та з цим прізвиськом ми зустрінемося і пізніше. Так, отаман Квапіл (також без зазначення імені) є в списку старшин, які служили в Українській Галицькій Армії⁵⁸, серед полонених старшин УГА, що перебували в таборі полонених в Тухолі, знаходимо сотника Карла Квапіля (Karel Kvapil)⁵⁹. Невідомо, однак, чи йдеться про одну особу.

Серед майже ста інтернованих більшовиками вояків УГА, вивезених 16 червня 1920 р. з табору Кожухів під Москвою до Архангельська, де їхні сліди загубились, були також чехи – Свобода (Svoboda), Карло Вотави (Karel Votava)⁶⁰, працівник розвідвідділу УГА Франц Дворжак (František Dvořák)⁶¹. До речі, Ф.Дворжак був перевезений 20 травня 1920 р. з московської тюрми Бутирки до Кожухова разом з легендарним генералом УГА Осипом Микиткою⁶².

Це всі, поки що скупі відомості, що вдалося зібрати про чехів, які своєю участю в українських визвольних змаганнях заслужили вдячність українського народу. В списках вояків УСС та УГА є десятки чеських прізвиськ (часто без імені), які ще чекають свого дослідника. Та й наведені в цій публікації відомості потребують уточнень та доповнень.

CZECHS IN THE MILITARY FORMATIONS OF THE UKRAINIAN RIFLE MEN AND UKRAINIAN GALITHIEN ARMY

Evgeniy TOPINKA

The society "Cheska Beseda" in L'viv
16, Rynok Sq., L'viv, 79000

This work is the first attempt of research of participation of the Czechs in Ukrainian struggle for independence. The biographic data of the Czech officers are included: V.Lobkovic, K.Dolezal, F.Tinkl, A.Vimetal, who, holding high command posts in the Ukrainian Galithien Army, have strongly affected the course of military events (war actions under Lviv, the offensive of the Vovchukhy, the breakthrough of Chortkiv, taking of Kiev etc.)

Key words: Czechs, Czechia, Moravia, Silesia, ZUNR, Ukrainian Rifle Men, Ukrainian Galithien Army.

Стаття надійшла до редколегії 15.03.2001

⁵⁷ Першолистопадовий спогад д-ра Юліана Євгена Рабія // Гуцуляк Михайло. Перший листопад 1918. Київ, 1993. С.313, 317–320.

⁵⁸ Список старшин, які служили в Українській Галицькій Армії // Літопис Червоної калини. Львів, 1992. №2–3. С.9.

⁵⁹ Спів полонених старшин, які знаходяться в таборі полонених в Тухолі на Поморю // Громадська думка. 19.06.1920. Ч.142. С.3.

⁶⁰ Др. Максимчук Іван. Кожухів. Львів, 1930. С.80.

⁶¹ Там само. С.81.

⁶² Там само. С.94.

Прийнята до друку 18.06.2001